

Posudek vedoucího bakalářské práce Anny Hulákové

„Prostředky pro vyjadřování jazykových postojů mezi turečtinou a ázerbájdžánštinou ve firemním prostředí“

předkládané v roce 2020 na Katedře Blízkého východu FF UK

Práce má za cíl prozkoumat jazykové postoje v turecko-ázerbájdžánském pracovním kolektivu. Autorka si pokládá několik výzkumných otázek týkajících se hierarchie turečtiny a ázerbájdžánštiny, faktorů ovlivňujících jejich použití ve zkoumaném kolektivu a postojů, které mluvčí zauímají k oběma jazykům. Tyto otázky jsou analyzovány na základě dat z terénního výzkumu v podobě jazykových nahrávek, zúčastněného pozorování a dotazníků. Ve své práci ilustruje na datech vybrané relevantní sociolingvistické koncepty a z jejich syntézy pak vyvozuje odpověď na položené výzkumné otázky.

Struktura, argumentace

Autorka se vyjadřuje srozumitelně, základní struktura je jasná a rozdělení do kapitol a podkapitol dobře strukturuje celý text. Kapitoly na sebe vzájemně logicky navazují a neobsahují zbytečné exkurzy kromě jedné výjimky a tou je poměrně rozsáhlý popis etnografie (str. 8-17), který by mohl být pro potřeby této práce stručnější.

Po historickém a kulturním pozadí obou zkoumaných jazyků přichází metodologické ukotvení, shrnutí relevantní teoretické literatury a položení výzkumných otázek. Následují dvě kapitoly, ve kterých se skrývá již vlastní přínos práce. První je detailní sociolingvistický popis zkoumaného prostředí a pracovního kolektivu. Následující kapitola je jádro práce, kde autorka interpretuje jazyková data a svá pozorování prizmatem sociolingvistických konceptů, které jsou relevantní k analýze jazykových postojů a ideologií. Jednotlivé dílčí pozorování jsou poté propojeny a shrnuty v následné diskuzi dat.

Formální stránka, citace

Formální úroveň vykazuje jisté množství nedostatků. Ačkoliv autorka pracovala na tématu dlouhodobě, finální verzi však nestihla podrobit všem patřičným korekturám. To má za následek občasnou chybu (nejčastěji v interpunkci), např. ve slově ázerbájdžánský:

Ázerbájdžánská frikativa (str. 3)

Ázerbájdžánců (str. 4)

ázerbájdžánsko-turecké (str. 4)

ázerbájdžánských intelektuálů (str. 5)

chybějící “interpunkce” v turečtině: *Turkçesini* (str. 53)

...tím Ázerbájdžánec své publikum považuje za „*in-group*“ členy. S tím se pojí i “*in group*” stereotypy... (str. 60)

Turecká a ázerbájdžánská data nejsou vždy uváděny konzistentně. Např. v prvním příkladu na straně 63 chybí uvedení zkratk mluvčích. U příkladu na straně 74 je sice uvedena zkratka mluvčího, ale chybí uvedení čísla řádku. Obecně si pak dovoluji ještě poznámku, že řádkování se v příkladech používá, pokud chceme mít možnost přesněji odkazovat v rámci delších promluv, případně v komplikovanějších dialozích, nicméně pokud tento způsob odkazování není využit, není třeba ho v příkladech mít.

Nedostatek celkové závěrečné redakce se podepsal i na nejednotném odsazení odstavců (srovnej str. 1 a str. 3, popř. str. 12 a str. 18).

Práce je bohatě citována (celkem 269 odkazů) a závěrečný seznam literatury ukazuje obeznámení autorky s rozsáhlou literaturou z oboru sociolingvistiky a specifičtěji pak studia jazykových postojů, hierarchie a výzkumu ve firemním prostředí. V úvodní kapitole a na straně 22 se objevuje odlišný styl citací (který v lingvistické literatuře dominuje). Jinak z formálního hlediska nejde úpravě citací i přes jejich množství nic vytknout.

Data, metodologie

V uchopení terénního výzkumu se autorka inspirovává metodami etnografie, hlavně modelem SPEAKING Della Hymes. Na jeho základě detailně a zdařile popisuje pracovní prostředí, kolektiv a komunikační situace, ve kterých se nasbíraný jazykový materiál odehrává. Data sbírala pomocí zvukových nahrávek, z nichž byl poté pořízen transkript. Způsob transkripce nasbíraného jazykového materiálu čerpá převážně z modelu Petra Kaderky a Zdeňky Svobodové.

V práci byla data získávána i pomocí dotazníkové metody, chybí ovšem její průzračnější představení. Zajímalo by mne především, jestli se jednalo o pevnou sadu otázek, které byly kladeny všem (v tom případě by mě zajímalo, jaké otázky byly kladeny). Nebo v případě že se jednalo o dynamičtější platformu (blízkých praxí tzv. polostrukturovaných rozhovorů), by bylo dobré detailněji nastínit, jak byly vedeny.

Metodologie a základní východiska, spolu s přehledem literatury jsou zpracované dobře a může se v nich dobře zorientovat i člověk, který nemá hlubší lingvistické pozadí a není blíže obeznámen s předmětem zkoumání a užitou metodologií.

Přínos, zhodnocení

Práce je jistě originální a přínosná pro svojí neobvyklou jazykovou kombinaci, které navíc přidává i to, že jazyky jsou si blízké příbuzné. Další velkou předností práce je množství a „intimita“ dat, ke kterým autorka měla bezprostřední přístup, jelikož běžnou praxí je, že lingvista má v rámci studia jazyka ve firemním prostředí přístup pouze k méně citlivým datům (např. během schůzí, nebo běžné firemní korepondence). Jako pomyslnou třesničku na dortu je možné vnímat to, že jakožto pevná součást kolektivu (jak píše sama) „její přítomnost nepůsobila rušivě“ (str. 41) na elicitaci. Čtenáře také může těšit samotná šíře sociolingvistických konceptů, kterou autorka brala v potaz a jejichž optikou můžeme zkoumaný kolektiv nahlédnout.

Jako vedoucí práce mohu zhodnotit i pravidelnou a dlouhodobou spolupráci na tématu. Autorka byla schopna obsáhnout rozsáhlou sociolingvistickou literaturu, která pro ní byla do té doby poměrně nová. Byla schopna nasbírat včas jazyková data z terénního výzkumu a konzultovat jejich interpretace se specialistou v oboru, s Mgr. Tamah Sherman, Ph.D., která se sama věnuje dlouhodobě výzkumu jazykových postojů v nadnárodních podnicích. Autorka se také dokázala úspěšně vypořádat i s komplikacemi sběru dat během koronavirové krize.

Práce dle mého názoru splňuje všechny nároky kladené na bakalářskou práci, a proto ji **navrhuji přijmout k obhajobě** a i přes nemalé formální nedostatky s přivřením oka navrhuji známku **výbornou**.

V Karlových Varech, 1. 9. 2020

Filip Kaas

